

Ime predpisa:

ZAKON O SPREMEMBI IN DOPOLNITVI ZAKONA O POGOJIH KONCESIJE ZA IZKORIŠČANJE
ENERGETSKEGA POTENCIALA SPODNJE SAVE

Št. zadeve:

007-231/2023 (EVA 2023-2560-0087)

Datum objave:

29. 9. 2023

Rok za sprejem mnenj in pripomb:

28. 10. 2023

Ime odgovorne osebe in e-naslov:

gp.mnvp@gov.si

ZAKON O SPREMEMBI IN DOPOLNITVI ZAKONA O POGOJIH KONCESIJE ZA IZKORIŠČANJE ENERGETSKEGA POTENCIALA SPODNJE SAVE

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1 Ocena stanja

Veljavni Zakon o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list RS, št. 87/11, 25/14 – ZSDH-1, 50/14, 90/15, 67/17, 65/20 in 18/23 – ZDU-1O) je bil sprejet leta 2011 in je nadomestil Zakon o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list RS, št. 20/04 – uradno prečiščeno besedilo in 91/07), nato pa je bil še večkrat spremenjen oziroma dopolnjen. Trenutno veljavne zakonske določbe predvidevajo dokončanje verige hidroelektrarn s pridobitvijo uporabnega dovoljenja do konca leta 2023.

Trenutno ostaja nerealizirana gradnja zadnje v verigi hidroelektrarn, gre za hidroelektrarno Mokrice. V skladu s to ugotovitvijo in stanjem zadeve, se rok dokončanja spreminja do 2029 oziroma 2030 kot skrajni rok za pridobitev uporabnega dovoljenja in s tem dokončanja verige hidroelektrarn na spodnji Savi.

Predmet urejanja tega zakona

Zakon določa pogoje za izvajanje koncesije za izkoriščanje vodnega energetskega potenciala na območju Spodnje Save od Suhadola do državne meje z Republiko Hrvaško in pogoje, ki jih mora izpolnjevati koncesionar pri načrtovanju in izgradnji objektov za izvajanje koncesije. Z zakonom je urejena koncesija za rabo vode za proizvodnjo električne energije v hidroelektrarnah Vrhovo, Boštanj, Blanca, Krško, Brežice in Mokrice z izkoriščanjem vodnega potenciala spodnje Save, hkrati pa se ureja oziroma ureja pogoje za izvajanje javne gospodarske službe urejanja voda na vplivnem območju energetskega izkoriščanja Spodnje Save. Predmetno javno gospodarsko službo izvaja družba INFRA d.o.o., javno podjetje, ki skladno z ustanovitvenim aktom opravlja tudi naloge notranjega izvajalca investicijskega inženiringa, vodenja investicij v javno infrastrukturo in druge svetovalne dejavnosti. S predlagano spremembo zakona se podaljšujejo roki za dokončanje verige hidroelektrarn na spodnji Savi, in sicer je določen skrajni rok dokončanja verige hidroelektrarn na spodnji Savi do leta 2029 ter rok pridobitve uporabnega dovoljenja do 2030. Dokončanje verige hidroelektrarn bo pomembno prispevalo k zagotavljanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov.

1.2 Predpisi, ki urejajo to področje

Zakon o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list RS, št. 87/11, 25/14 – ZSDH-1, 50/14, 90/15, 67/17, 65/20 in 18/23 – ZDU-1O) in

Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15, 65/20 in 35/23 – odl. US in 78/23 – ZUNPEOVE).

1.3 Predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja

/

1.4 Mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja

/

1.5 Odločbe Ustavnega sodišča RS, ki vplivajo na področje urejanja

/

1.6 Odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev

/

1.7 Razlogi, ki utemeljujejo potrebo po spremembi in/ali dopolnitvi obstoječega predpisa

Predlog zakona podaljšuje rok dokončanja verige hidroelektrarn na spodnji Savi. Po veljavnem zakonu je določen rok dokončanja verige hidroelektrarn do konca leta 2022 ter pridobitev uporabnega dovoljenja do konca leta 2023. Dokončanje verige hidroelektrarn bo pomembno prispevalo k zagotavljanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji zakona je predvsem podaljšanje roka dokončanja verige hidroelektrarn na spodnji Savi ter s tem podaljšanje financiranja izvajanja tako nalog gospodarske javne službe kot tudi ostalih nalog v javnem interesu, predvsem na področju, ki se nanaša vodno infrastrukturo, na trenutno veljaven način. Dokončanje verige hidroelektrarn bo pomembno prispevalo k zagotavljanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov.

2.2 Načela

Predlagano podaljšanje roka dokončanja verige hidroelektrarn na spodnji Savi ne posega v temeljna načela zakona.

2.3 Poglavitne rešitve

Podaljšuje se rok dokončanja verige hidroelektrarn na spodnji Savi do leta 2029 ter rok pridobitve uporabnega dovoljenja do leta 2030. Dokončanje verige hidroelektrarn bo pomembno prispevalo k zagotavljanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlagana sprememba in dopolnitev zakona bo imela finančne posledice tako na Državni proračun in druga javna finančna sredstva. Gre za posledice tako na integralna sredstva proračuna, kot tudi Sklad za vode ter Podnebni sklad. Ocena finančnih posledic vključuje:

- stroške poslovanja družbe INFRA d.o.o. za obdobje 2023 - 2030,
- stroški investicij za obdobje 2023 - 2030,
- stroški vzdrževanja, obratovanja vseh hidroelektrarn na spodnji Savi za obdobje 2023- 2030.

Ocenjena vrednost v EUR z DDV								
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
stroški poslovanja družbe	1.331.930	1.520.000	1.550.000	1.600.000	1.650.000	1.700.000	1.750.000	1.800.000
stroški vzdrževanja, obratovanja vseh hidroelektrarn na spodnji Savi	306.237	450.000	455.000	500.000	550.000	600.000	600.000	400.000
stroški investicij vseh hidroelektrarn na spodnji Savi z zemljišči	14.089.986	10.555.541	32.350.000	34.550.000	15.500.000	3.500.000	2.000.000	500.000
SKUPAJ	15.728.153	12.525.541	34.355.000	36.650.000	17.700.000	5.800.000	4.350.000	2.700.000

Skupna ocenjena vrednost za celotno obdobje do dokončanja investicije izgradnje hidroelektrarn na spodnji Savi znaša 129.808.694 EUR.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN SPREJET

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Primerjalna ureditev v drugih pravnih sistemih

Francija

Temeljni tipi koncesij po francoskem pravu so koncesije za opravljanje javne službe, koncesije za javna dela, koncesije za ceste in koncesije za rudnike. Pojem javne službe po francoskem pravu obsega širok spekter dejavnosti. Kot koncedent v postopku podeljevanja koncesij praviloma nastopa država, pokrajina, departma ali občina (skupnost občin). Po specialnem predpisu pa je lahko koncedent tudi druga oseba javnega prava (javno podjetje). Koncesionar je praviloma oseba zasebnega prava, lahko pa tudi oseba javnega prava. Koncesija se podeli praviloma s koncesijskim aktom, redkeje pa s pravno normo (predpisom). Temu sledi podpis koncesijske pogodbe, ki so urejene medsebojne pravice in

obveznosti. Za postopek podelitve koncesije velja načelna svoboda, obveznosti izvedbe javnega natečaja ni. Pravilo, da se koncesija podeli tistemu prijavitelju, ki je ponudil najugodnejše pogoje, ne velja za izbor koncesionarja javne službe. Koncesijska pogodba mora biti sklenjena v pisni obliki, sestavljata jo t.i. sporazum med strankama in t.i. knjiga obveznosti, ki ima naravo javnopravnega akta.

Združeno kraljestvo

Upravno pravo Združenega kraljestva ne pozna instituta upravne pogodbe, poznajo pa posebne ureditve v primeru sklepanja pogodb s strani države, ki so primerljive z elementi upravnih pogodb po francoskem pravu. Pregled sodne prakse kaže, da je tudi v pravu Združenega kraljestva mogoče zaslediti zametke posebne pravne ureditve pogodb javnih oblasti, v katerih je pomemben element prevlada javnega interesa. Javni interes je tudi eden izmed možnosti posegov v pogodbo (razdrtje, sprememba). Sodna praksa dopušča tudi razveljavitev pogodbe v javnem interesu. Problem predstavlja neenotno poimenovanje koncesijskih razmerij. Posli so pogosto poimenovani po lastninskem modelu. Bistvena lastnost pa je, da je javno financiranje infrastrukturnega projekta prestatiti test možno le v primeru, če projekta ni mogoče financirati iz zasebnega kapitala.

Italija

Institut koncesije je v Italiji dobro razvit. Najpogostejša je delitev na koncesije javnih služb in koncesije rabe javnega dobra. Teorija in praksa poznata pojem »upravna koncesija«. Koncesija je eden izmed načinov izvajanja komunalnih javnih služb. Poseben pomen v italijanskem pravu imajo koncesije gradenj / storitev, in sicer v razmerju do pogodb o javnih naročilih. Koncesijska pogodba je po italijanskem pravu in sodni praksi sodi med pogodbe, ki pripadajo upravnemu aktu. Italijanska zakonodaja izrecno izključuje izbiro koncesionarja v postopku s pogajanjem. Izbira se praviloma opravi v omejenem postopku, na podlagi preliminarnega projekta koncedenta in merila ekonomsko najugodnejše ponudbe. Koncesije so konec 20. stoletja postale način zasebnega financiranja javnih investicij.

5.2 Prikaz ureditve v pravnem redu EU

Predlog sprememb in dopolnitev zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlagani zakon ne vključuje spremembe veljavne zakonodaje, s katerimi so bile podeljene vodne pravice za rabo vode na podlagi koncesije.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Sprejetje zakona ne vpliva na obveznosti strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Sprejetje zakona ne vpliva na okolje, ki vključuje prostorske in varstvene vidike. Gre zgolj za podaljšanje skrajnega roka dokončanja investicije.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Sprejetje zakona ima neposreden vpliv izključno na gospodarsko družbo, ki izvaja javne službe na podlagi tega zakona, posredno pa na imetnika koncesije za proizvodnjo električne energije na območju spodnje Save.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju:

Sprejetje zakona ne vpliva na socialno področje.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za: /

Sprejetje zakona ne vpliva na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Sprejetje zakona ne bo imelo drugih posledic.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Sprejeti zakon bo objavljen v Uradnem listu RS.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje predpisa bo spremljalo ministrstvo, pristojno za vode.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Zakon ne ureja vprašanj, povezanih z drugimi pomembnimi okoliščinami.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Predlog zakona je bil objavljen na spletni strani e-Demokracija.

Predlog zakona je bil v javni razpravi v septembru oziroma oktobru 2023.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Uroš Brežan, minister za naravne vire in prostor
- mag. Matej Skočir, državni sekretar
- Gregor Umek, v.d. generalni direktor, Direktorat za vode

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O SPREMEMBI IN DOPOLNITVI ZAKONA O POGOJIH KONCESIJE ZA IZKORIŠČANJE ENERGETSKEGA POTENCIALA SPODNJE SAVE

1. člen

V Zakonu o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list RS, št. 87/11, 25/14 – ZSDH-1, 50/14, 90/15, 67/17, 65/20 in 18/23 – ZDU-1O) se v 10. členu v prvem odstavku letnica »2022« nadomesti z letnico »2029«, letnica »2023« pa z letnico »2030«.

2. člen

Za 17.b členom se doda nov 17.c člen, ki se glasi:

»17.c člen

Ne glede na drugi odstavek 17. člena se lahko za financiranje objektov vodne infrastrukture, objektov vodne in energetske infrastrukture v nedeljivem razmerju, državne in lokalne infrastrukture ter odkup zemljišč za dokončanje izgradnje hidroelektrarne Mokrice v roku, ki je določen za pridobitev uporabnega dovoljenja v 10. členu tega zakona, zagotovijo poleg sredstev Sklada za vode, tudi sredstva Sklada za podnebne spremembe, državnega proračuna ali koncesionarja.«.

KONČNA DOLOČBA

3. člen (začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Spreminja se končni rok za dokončanje verige hidroelektrarn, in sicer zaradi nekaterih izzivov v zvezi s pridobitvijo dokumentacije za pričetek gradnje HE Mokrice. Celotna veriga hidroelektrarn še ni zgrajena, zato se spreminjajo roki ter podaljšuje ureditev na podlagi tega zakona. Na podlagi spremembe mora biti hidroelektrarna Mokrice zgrajena najkasneje do konca leta 2029, uporabno dovoljenje pa pridobljeno do konca leta 2030. Sprememba bo omogočila izdelavo potrebne investicijske dokumentacije in omogočila nadaljnje financiranje izvajanja dolownih ureditev v okviru javne službe. Z izgradnjo hidroelektrarne Mokrice bi bila veriga hidroelektrarn dokončana.

K 2. členu

Predlagana rešitev bo omogočila zagotovitev dodatnih virov financiranja dokončanja verige hidroelektrarn tudi v primeru, če v času pridobitve potrebne dokumentacije za graditev hidroelektrarne Mokrice ne bodo na voljo sicer predvidena sredstva Sklada za vode, na primer zaradi posledic naravne nesreče ali spremembe drugih zakonov. Gre zlasti za sredstva Podnebnega sklada, sredstva integralnega proračuna oziroma za sredstva koncesionarja, v primeru dogovora glede sofinanciranja s koncesionarjem, ki je imetnik koncesije za rabo vode za proizvodnjo električne energije v hidroelektrarnah z instalirano močjo nad 10 MW na območju spodnje Save. Predlagana rešitev je vsebinsko podobna rešitvi iz obstoječega 17.b člena tega zakona.

K 3. členu

Člen določa končno določbo, in sicer ureja začetek veljavnosti zakona, ki je 15 dan po objavi v Uradnem listu RS.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

10. člen

(postopnost izvedbe ureditev objektov vodne, državne in lokalne infrastrukture)

(1) V državnem prostorskem načrtu je za vsako HE posebej določena tudi postopnost izvedbe ureditev objektov vodne, državne in lokalne infrastrukture. Cela veriga HE mora biti zgrajena najkasneje do konca leta 2022, uporabno dovoljenje pa pridobljeno do konca leta 2023.

(2) S programom izvedbe se določijo vrstni red prednostnih nalog, viri sredstev za njihovo izvedbo ter dinamika in obseg uresničitve posameznih nalog v planskem obdobju. Program izvedbe mora vsebovati poleg tehnično tehnološkega opisa posameznih ureditev in vrednosti del tudi pregled del, ki jih ne bo izvedel koncesionar.

(3) Program izvedbe iz drugega odstavka 8. člena tega zakona pripravita koncesionar in izvajalec gospodarske javne službe iz 12. člena tega zakona, za njegovo pripravo za obravnavo na vladi pa je odgovorno ministrstvo, pristojno za vode, in ob soglasju pristojnega organa tiste lokalne skupnosti, ki se nahaja na območju, na katerega se nanaša program izvedbe.

(4) Program izvedbe iz drugega odstavka 8. člena tega zakona je podlaga za uvrstitev projektov v načrt razvojnih programov v proračun Republike Slovenije v skladu s predpisi, ki urejajo javne finance.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlagamo, da se predlog Zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save v Državnem zboru Republike Slovenije obravnava po skrajšanem postopku. Gre za manj zahtevno spremembo in dopolnitev zakona, ki je smiselna zaradi podaljšanja roka dokončanja gradnje oziroma pridobitve uporabnega dovoljenja. Sprememba bo omogočila nadaljevanje financiranja investicije in s tem njeno dokončanje. Dokončanje verige hidroelektrarn bo pomembno prispevalo k zagotavljanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov.